Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

6 päivänä kesäkuuta 2013*

Asetus (EY) N:o 343/2003 — Turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittäminen — Ilman huoltajaa tuleva alaikäinen — Peräkkäin kahdessa jäsenvaltiossa tehdyt turvapaikkahakemukset — Alaikäisellä ei ole perheenjäseniä minkään jäsenvaltion alueella — Asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toinen kohta — Alaikäisen siirto jäsenvaltioon, jossa hän on tehnyt ensimmäisen hakemuksensa — Yhteensopivuus — Lapsen etu — Perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohta

Asiassa C-648/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 14.12.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 19.12.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

The Queen,

MA:n,

BT:n ja

DA:n

hakemuksesta,

vastaan

Secretary of State for the Home Department,

The AIRE Centren **(Advice on Individual Rights in Europe) (UK)**

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen (esittelevä tuomari), varapresidentti K. Lenaerts, joka hoitaa neljännen jaoston tuomarin tehtäviä, sekä tuomarit U. Lõhmus, M. Safjan ja A. Prechal,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.11.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— MA ja BT, edustajinaan S. Knafler, QC, barrister K. Cronin ja solicitor L. Barratt,

— DA, edustajinaan S. Knafler, QC, barrister B. Poynor ja solicitor D. Sheahan,

— The AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK), edustajinaan solicitor D. Das, R. Hussain, QC, ja barrister C. Meredith,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään C. Murrell, avustajanaan barrister S. Lee,

— Belgian hallitus, asiamiehenään T. Materne,

— Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja J. Vláčil,

— Kreikan hallitus, asiamiehenään M. Michelogiannaki,

— Unkarin hallitus, asiamiehenään K. Szíjjártó,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. Wissels, M. Noort ja C. Schillemans,

— Ruotsin hallitus, asiamiehenään A. Falk,

— Sveitsin hallitus, asiamiehenään O. Kjelsen,

— Euroopan komissio, asiamiehinään M. Condou-Durande ja M. Wilderspin,

kuultuaan julkisasiamiehen 21.2.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, 18.2.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 343/2003 (EUVL L 50, s. 1) 6 artiklan toisen kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain yhtäältä kolme alaikäistä lasta MA, BT ja DA, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia, ja toisaalta Secretary of State for the Home Department (jäljempänä Secretary of State) ja joka koskee viimeksi mainitun päätöstä jättää kyseisten lasten Yhdistyneessä kuningaskunnassa tekemät turvapaikkahakemukset käsittelemättä ja ehdottaa heidän siirtämistään jäsenvaltioon, jossa he olivat ensiksi tehneet turvapaikkahakemuksen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Euroopan unionin perusoikeuskirja

3 Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 24 artiklan, joka perustuu, kuten tätä määräystä koskevista selityksistä ilmenee, New Yorkissa 20.11.1989 tehtyyn kaikkien jäsenvaltioiden ratifioimaan lapsen oikeuksia koskevaan yleissopimukseen, 2 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.”

Asetus N:o 343/2003

4 Asetuksen N:o 343/2003 johdanto-osan kolmannessa ja neljännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(3) [Eurooppa-neuvoston Tampereella 15. ja 16.10.1999 pidetyn erityisistunnon] päätelmissä todetaan, että [yhteiseen eurooppalaiseen turvapaikkajärjestelmään] olisi lyhyellä aikavälillä sisällyttävä selkeä ja toimiva menettely turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan valtion määrittämiseksi.

(4) Tällaisen menettelyn perusteiden olisi sekä jäsenvaltioiden että asianomaisten henkilöiden kannalta oltava puolueettomat ja oikeudenmukaiset. Menettelyn mukaisesti olisi erityisesti voitava määrittää nopeasti turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, jotta voidaan taata turvapaikanhakijoille pääsy pakolaisaseman määrittämistä koskeviin menettelyihin ja jotta ei vaaranneta turvapaikkahakemusten käsittelyn nopeutta koskevan tavoitteen saavuttamista.”

5 Kuten asetuksen johdanto-osan 15 perustelukappaleesta, luettuna SEU 6 artiklan 1 kohdan valossa, ilmenee, asetuksessa noudatetaan oikeuksia, vapauksia ja periaatteita, jotka on tunnustettu erityisesti perusoikeuskirjassa. Sen tarkoituksena on erityisesti varmistaa perusoikeuskirjan 1 ja 18 artiklan perusteella, että turvapaikanhakijoiden ihmisarvoa kunnioitetaan ja oikeutta turvapaikkaan noudatetaan täysimääräisesti.

6 Asetuksen N:o 343/2003 johdanto-osan 17 perustelukappaleesta ilmenee, että EU-sopimukseen ja EUT-sopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan N:o 21 3 artiklan mukaisesti Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta on 30.10.2001 päivätyllä kirjeellä ilmoittanut haluavansa osallistua kyseisen asetuksen antamiseen ja soveltamiseen.

7 Asetuksen 2 artiklan c, d ja h alakohdan mukaan asetuksessa tarkoitetaan

”c) ’turvapaikkahakemuksella’ kolmannen maan kansalaisen tekemää hakemusta, joka voidaan ymmärtää pyynnöksi saada kansainvälistä suojelua jostakin jäsenvaltiosta [Genevessä 28.7.1951 allekirjoitetun pakolaisten oikeusasemaa koskevan] yleissopimuksen mukaisesti. – –

d) ’hakijalla’ tai ’turvapaikanhakijalla’ kolmannen maan kansalaista, joka on tehnyt turvapaikkahakemuksen, jonka johdosta ei vielä ole tehty lopullista päätöstä;

– –

h) ’ilman huoltajaa tulevalla alaikäisellä’ naimattomia alle 18-vuotiaita henkilöitä, jotka saapuvat jäsenvaltioiden alueelle ilman heistä joko lain tai vakiintuneen käytännön mukaisesti vastuussa olevaa aikuista, niin kauan kuin he eivät tosiasiallisesti ole tällaisen henkilön huostassa – –”

8 Asetuksen N:o 343/2003 II lukuun, jonka otsikko on ”Yleiset periaatteet”, kuuluvan 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on käsiteltävä kenen tahansa kolmannen maan kansalaisen minkä tahansa jäsenvaltion rajalla tai alueella esittämä turvapaikkahakemus. Turvapaikkahakemuksen käsittelee yksi ainoa jäsenvaltio. Tämä jäsenvaltio on se, joka III luvussa esitettyjen perusteiden mukaisesti on vastuussa hakemuksen käsittelystä.

2. Edellä 1 kohdasta poiketen kukin jäsenvaltio voi käsitellä kolmannen maan kansalaisen sille esittämän turvapaikkahakemuksen siinäkin tapauksessa, ettei se tässä asetuksessa määriteltyjen perusteiden mukaan ole vastuussa hakemuksen käsittelystä. – –”

9 Asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ”vastuussa olevan jäsenvaltion” määrittämiseksi asetuksen III lukuun sisältyvissä 6–14 artiklassa luetellaan objektiivisia perusteita etusijajärjestyksessä.

10 Asetuksen N:o 343/2003 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Perusteita, joiden mukaan turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio määritetään, sovelletaan siinä järjestyksessä kuin ne on esitetty tässä luvussa.

2. Näiden perusteiden mukaisesti hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio määritetään sen tilanteen mukaan, joka oli vallalla turvapaikanhakijan tehdessä ensimmäisen kerran hakemuksensa jossakin jäsenvaltiossa.”

11 Asetuksen 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos turvapaikanhakija on ilman huoltajaa tuleva alaikäinen, turvapaikkahakemuksen käsittelystä on vastuussa se jäsenvaltio, jossa joku hänen perheenjäsenensä laillisesti oleskelee, mikäli tämä on alaikäisen edun mukaista.

Jollei alaikäisellä ole perheenjäsentä, turvapaikkahakemuksen käsittelystä on vastuussa se jäsenvaltio, jossa alaikäinen on tehnyt turvapaikkahakemuksensa.”

12 Asetuksen N:o 343/2003 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jollei turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevaa jäsenvaltiota voida määrittää tässä asetuksessa lueteltujen perusteiden mukaisesti, käsittelystä vastaa ensimmäinen jäsenvaltio, jossa turvapaikkahakemus on tehty.”

Direktiivi 2005/85/EY

13 Pakolaisaseman myöntämistä tai poistamista koskevissa menettelyissä jäsenvaltioissa sovellettavista vähimmäisvaatimuksista 1.12.2005 annetun neuvoston direktiivin 2005/85/EY (EUVL L 326, s. 13) 25 artiklassa, jonka otsikko on ”Hakemukset, joilta puuttuvat tutkittavaksi ottamisen edellytykset”, säädetään seuraavaa:

”1. Niiden tapausten lisäksi, joissa hakemusta ei tutkita asetuksen – – N:o 343/2003 mukaisesti, jäsenvaltiot eivät ole velvollisia tutkimaan, voidaanko turvapaikanhakija määritellä pakolaiseksi [kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annetun neuvoston] direktiivin 2004/83/EY [(EUVL L 304, s. 12)] mukaisesti, kun hakemukselta katsotaan puuttuvan tutkittavaksi ottamisen edellytykset tämän artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltiot voivat katsoa turvapaikkahakemukselta puuttuvan tutkittavaksi ottamisen edellytykset tämän artiklan perusteella, jos:

a) toinen jäsenvaltio on myöntänyt pakolaisaseman;

– –

f) hakija on tehnyt samanlaisen hakemuksen saatuaan lainvoimaisen päätöksen;

– –”

Pääasia

MA:n tapaus

14 MA on 24.5.1993 syntynyt Eritrean kansalainen, joka saapui Yhdistyneeseen kuningaskuntaan 25.7.2008 ja haki sieltä heti saavuttuaan turvapaikkaa.

15 Todettuaan, että MA oli jo hakenut turvapaikkaa Italiasta, Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset pyysivät Italian viranomaisia ottamaan hänet takaisin asetuksen N:o 343/2003 asian kannalta merkityksellisten säännösten mukaisesti, mihin nämä suostuivat 13.10.2008.

16 Siirto Italiaan oli tarkoitus toteuttaa 26.2.2009 mutta sitä ei pantu täytäntöön. MA nosti High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Divisionissa (Administrative Court) kanteen riitauttaakseen määrätyn siirron lainmukaisuuden.

17 Secretary of State päätti 25.3.2010 käsitellä hänen turvapaikkahakemuksensa asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Hänelle myönnettiin sitten pakolaisasema.

18 Secretary of State kehotti MA:ta peruuttamaan kanteensa, mistä hän kieltäytyi.

BT:n tapaus

19 Myös BT, joka on syntynyt 20.1.1993, on Eritrean kansalainen. Hän saapui Yhdistyneeseen kuningaskuntaan 12.8.2009 ja haki sieltä turvapaikkaa heti seuraavana päivänä.

20 Todettuaan, että BT oli jo hakenut turvapaikkaa Italiasta, Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset pyysivät Italian viranomaisia ottamaan hänet takaisin, mihin nämä suostuivat 28.9.2009.

21 BT siirrettiin Italiaan 4.12.2009.

22 Hän nosti High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Divisionissa (Administrative Court) kanteen riitauttaakseen Italiaan siirtonsa lainmukaisuuden. Mainitun tuomioistuimen 18.2.2010 antaman ratkaisun jälkeen BT pääsi palaamaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan 26.2.2010.

23 Secretary of State päätti 25.3.2010 käsitellä BT:n turvapaikkahakemuksen asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Hänelle myönnettiin pakolaisasema, mutta hän ei suostunut peruuttamaan kannettaan.

DA:n tapaus

24 DA, joka on Irakin kansalainen, saapui Yhdistyneeseen kuningaskuntaan 20.11.2009 ja haki sieltä turvapaikkaa 8.12.2009. Koska DA:n todettiin jo hakeneen turvapaikkaa Alankomaista, Alankomaiden viranomaisia pyydettiin ottamaan hänet takaisin, mihin nämä suostuivat 2.2.2010.

25 Secretary of State määräsi 14.7.2010 DA:n siirrettäväksi Alankomaihin. Siirto päätettiin kuitenkin jättää panematta täytäntöön DA:n nostettua siitä 26.7.2010 kanteen High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Divisionissa (Administrative Court). Secretary of State on sittemmin suostunut käsittelemään hänen turvapaikkahakemuksensa asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 2 kohdan nojalla.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

26 Kyseiset kolme asiaa on yhdistetty pääasian oikeudenkäynnissä.

27 Ratkaisullaan 21.12.2010 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) hylkäsi MA:n, BT:n ja DA:n kanteet ja katsoi, että asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toisen kohdan nojalla on niin, että ilman huoltajaa tuleva alaikäinen, joka hakee turvapaikkaa ja jolla ei ole laillisesti oleskelevia perheenjäseniä minkään jäsenvaltion alueella, voidaan palauttaa jäsenvaltioon, josta hän ensimmäisen kerran haki turvapaikkaa.

28 MA, BT ja DA ovat valittaneet ratkaisusta Court of Appealiin (England & Wales) (Civil Division).

29 Kyseinen tuomioistuin toteaa ennakkoratkaisupyynnössään, ettei yhdelläkään pääasian valittajista ole asetuksessa N:o 343/2003 tarkoitettuja perheenjäseniä, jotka oleskelisivat laillisesti jonkin jäsenvaltion alueella.

30 Heidän kanteensa käsiteltiin yhdessä, koska kukin heistä kolmesta oli hakenut turvapaikkaa Yhdistyneestä kuningaskunnasta ”ilman huoltajaa tulevana alaikäisenä” ja kussakin tapauksessa Secretary of State oli ensin päättänyt jättää hakemuksen käsittelemättä, koska molemmat jäsenvaltiot, joihin tämä aikoi valittajat palauttaa, olivat turvallisia maita.

31 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan sillä on merkitystä, että asetuksen N:o 343/2003 5 artiklan 2 kohdan sanamuotoa ”tehdessä ensimmäisen kerran hakemuksensa” ei toisteta asetuksen 6 artiklan toisessa kohdassa, jonka sanamuoto on vain ”on tehnyt turvapaikkahakemuksensa”. Lisäksi se korostaa, että ilman huoltajaa tulevat alaikäiset ovat kyseisen asetuksen III luvussa mainittujen perusteiden etusijajärjestyksessä ensimmäisellä sijalla.

32 Kysymyksensä tutkittavaksi ottamisesta mainittu tuomioistuin toteaa muun muassa, että asianosaisten kesken on vielä vireillä riita BT:n esittämästä vahingonkorvausvaatimuksesta.

33 Tässä tilanteessa Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) on päättänyt lykätä asian ratkaisua ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Jos turvapaikanhakija, joka on ilman huoltajaa tuleva alaikäinen, on jättänyt turvapaikkahakemuksia useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa eikä hänellä ole laillisesti oleskelevia perheenjäseniä missään muussa jäsenvaltiossa, mikä jäsenvaltio on [asetuksen N:o 343/2003] 6 artiklan toisen kohdan mukaan vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

34 Belgian hallitus katsoo pääasiallisesti, ettei ennakkoratkaisupyyntöä voida ottaa tutkittavaksi.

35 Se väittää erityisesti, että koska Secretary of State on suostunut käsittelemään pääasian valittajien turvapaikkahakemukset, pääasian oikeudenkäynnissä ei enää ole kyse todellisesta oikeusriidasta. Se, onko ”vastuussa olevana jäsenvaltiona” asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toisessa kohdassa säädetyn perusteen mukaan Yhdistynyt kuningaskunta vai ensimmäinen jäsenvaltio, josta pääasian valittajat hakivat turvapaikkaa, on näiden valittajien kannalta enää pelkkä akateeminen kysymys ja vastaus siihen olisi hyödyllinen vain sellaisissa muissa asioissa, jotka on saatettu tai voitaisiin saattaa kansallisten tuomioistuinten käsiteltäviksi.

36 Tässä yhteydessä on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla luotu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita nämä tarvitsevat ratkaistakseen käsiteltävikseen saatetut asiat (ks. mm. asia C-314/96, Djabali, tuomio 12.3.1998, Kok., s. I-1149, 17 kohta; asia C-225/02, García Blanco, tuomio 20.1.2005, Kok., s. I-523, 26 kohta ja asia C-197/10, Unió de Pagesos de Catalunya, tuomio 15.9.2011, Kok., s. I-8495, 16 kohta).

37 Olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (asia C-45/09, Rosenbladt, tuomio 12.10.2010, Kok., s. I-9391, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Nyt käsiteltävässä asiassa on huomattava, että kansallinen tuomioistuin on täsmentänyt ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessään, että sen on lausuttava BT:n sen käsiteltäväksi saattamasta vahingonkorvausvaatimuksesta.

39 Kansallisen tuomioistuimen mukaan vastaus esitettyyn kysymykseen vaikuttaa mahdollisen vahingonkorvauksen myöntämiseen BT:lle.

40 Kun tällainen vahingonkorvausvaatimus, joka on erottamaton osa pääasiaa, otetaan huomioon, ennakkoratkaisukysymys on edelleen merkityksellinen kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi.

41 Niinpä esitetty kysymys ei ole luonteeltaan hypoteettinen, joten ennakkoratkaisupyyntö voidaan ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

42 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toista kohtaa tulkittava siten, että kun ilman huoltajaa tuleva alaikäinen, jolla ei ole laillisesti oleskelevia perheenjäseniä minkään jäsenvaltion alueella, on hakenut turvapaikkaa useammasta kuin yhdestä jäsenvaltiosta, mainitun säännöksen mukaan ”vastuussa olevana jäsenvaltiona” on jäsenvaltio, jossa alaikäinen on tehnyt ensimmäisen hakemuksensa, vai onko säännöstä tulkittava siten, että sen mukaan tällaisena jäsenvaltiona on jäsenvaltio, jossa alaikäinen oleskelee tehtyään siellä viimeisimmän turvapaikkahakemuksensa.

43 Tässä yhteydessä on heti muistutettava, että asetuksen N:o 343/2003 3 artiklan 1 kohdan mukaan turvapaikkahakemuksen käsittelee yksi ainoa jäsenvaltio; tämä jäsenvaltio on se, joka mainitun asetuksen III luvussa esitettyjen perusteiden mukaisesti on vastuussa hakemuksen käsittelystä.

44 Asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että perusteita, joiden mukaan turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio määritetään, sovelletaan siinä järjestyksessä kuin ne on esitetty kyseisessä III luvussa.

45 Saman asetuksen 5 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että asetuksen 6–14 artiklassa säädettyjen perusteiden mukaisesti hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio määritetään sen tilanteen mukaan, joka oli vallalla turvapaikanhakijan tehdessä ensimmäisen kerran hakemuksensa jossakin jäsenvaltiossa. Tämän säännöksen tarkoituksena ei voi olla muuttaa kyseisten perusteiden merkitystä. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 56 kohdassa, sen tarkoituksena nimittäin on vain määrittää kehys, jossa kyseisiä perusteita on sovellettava vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi.

46 Asetuksen N:o 343/2003 III luvussa vahvistetuista perusteista ensimmäinen on se, josta säädetään asetuksen 6 artiklassa ja jolla voidaan määrittää jäsenvaltio, joka on vastuussa asetuksen 2 artiklan h alakohdassa tarkoitetun ilman huoltajaa tulevan alaikäisen tekemän hakemuksen käsittelystä.

47 Kyseisen 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään, että ilman huoltajaa tulevan alaikäisen tekemän hakemuksen käsittelystä on vastuussa se jäsenvaltio, jossa joku hänen perheenjäsenensä laillisesti oleskelee, mikäli tämä on alaikäisen edun mukaista.

48 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, ettei pääasian valittajilla ole missään jäsenvaltiossa laillisesti oleskelevia perheenjäseniä, joten vastuussa oleva jäsenvaltio on määritettävä soveltamalla asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toista kohtaa, jonka mukaan vastuu kuuluu jäsenvaltiolle, ”jossa alaikäinen on tehnyt turvapaikkahakemuksensa”.

49 Pelkän tämän sanamuodon perusteella ei voida määrittää, tarkoitetaanko mainitulla turvapaikkahakemuksella ensimmäistä tällaista hakemusta, jonka kyseessä oleva alaikäinen on tehnyt jossakin jäsenvaltiossa, vai hakemusta, jonka hän on viimeksi tehnyt jossakin toisessa jäsenvaltiossa.

50 On kuitenkin muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. mm. asia C-19/08, Petrosian, tuomio 29.1.2009, Kok., s. I-495, 34 kohta ja asia C-403/09 PPU, Detiček, tuomio 23.12.2009, Kok., s. I-12193, 33 kohta).

51 Yhtäältä asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toisen kohdan asiayhteydestä on huomattava, että asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa käytettyä ilmausta ”tehdessä ensimmäisen kerran hakemuksensa” ei toisteta asetuksen 6 artiklan toisessa kohdassa. Toisaalta tässä viimeksi mainitussa säännöksessä viitataan jäsenvaltioon, ”jossa alaikäinen on tehnyt turvapaikkahakemuksensa”, kun taas saman asetuksen 13 artiklassa todetaan nimenomaisesti, että ”käsittelystä vastaa ensimmäinen jäsenvaltio, jossa turvapaikkahakemus on tehty”.

52 Jos unionin lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut määrittää asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toisessa kohdassa vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi ”ensimmäinen jäsenvaltio”, se olisi ilmaistu käyttäen yhtä tarkkaa sanamuotoa kuin asetuksen 13 artiklassa.

53 Niinpä ilmausta ”jäsenvaltio, jossa alaikäinen on tehnyt turvapaikkahakemuksensa”, ei voida ymmärtää niin, että sillä tarkoitettaisiin ”ensimmäistä jäsenvaltiota, jossa alaikäinen on tehnyt turvapaikkahakemuksensa”.

54 Lisäksi asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toista kohtaa on tulkittava myös tarkastelemalla sen päämäärää, jonka mukaan ilman huoltajaa tuleviin alaikäisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota, ja kyseisen asetuksen ensisijaista päämäärää, joka on – kuten asetuksen johdanto-osan kolmannessa ja neljännessä perustelukappaleessa todetaan – taata se, että arvioidaan tehokkaasti, onko hakija pakolainen.

55 Koska ilman huoltajaa tulevat alaikäiset muodostavat erityisen haavoittuvien henkilöiden kategorian, vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettelyä ei saa pitkittää enempää kuin on ehdottomasti tarpeen, mikä edellyttää, ettei heitä lähtökohtaisesti siirretä toiseen jäsenvaltioon.

56 Edellä esitetty saa tukea vaatimuksista, jotka ilmenevät asetuksen N:o 343/2003 johdanto-osan 15 perustelukappaleesta, jonka mukaan tässä asetuksessa noudatetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet.

57 Näiden perusoikeuksien joukossa nimittäin on erityisesti perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa mainittu oikeus siihen, että kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa lapsen etu otetaan ensisijaisesti huomioon.

58 Niinpä asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toista kohtaa ei voida tulkita siten, ettei siinä otettaisi huomioon kyseistä perusoikeutta (ks. analogisesti em. asia Detiček, tuomion 54 ja 55 kohta ja asia C-400/10 PPU, McB., tuomio 5.10.2010, Kok., s. I-8965, 60 kohta).

59 On siis niin, että vaikka alaikäisen etu mainitaan nimenomaisesti vain asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa, perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdasta, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan kanssa, seuraa, että myös kaikissa päätöksissä, jotka jäsenvaltiot tekevät kyseisen 6 artiklan toisen kohdan nojalla, lapsen etu on otettava ensisijaisesti huomioon.

60 Lapsen edun huomioon ottaminen edellyttää lähtökohtaisesti, että pääasian valittajien tilannetta luonnehtivien kaltaisissa olosuhteissa asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toista kohtaa tulkitaan siten, että sen mukaan turvapaikkahakemuksen käsittelystä on vastuussa jäsenvaltio, jossa alaikäinen oleskelee siellä kyseisen hakemuksen tehtyään.

61 On nimittäin ilman huoltajaa tulevien alaikäisten edun mukaista, ettei vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettelyä pitkitetä tarpeettomasti vaan että heille taataan nopea pääsy pakolaisaseman määrittämismenettelyihin, kuten tämän tuomion 55 kohdasta ilmenee.

62 Ilman huoltajaa tulevan alaikäisen, jolla ei ole perheenjäseniä minkään jäsenvaltion alueella, tekemän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion tällaisella määrittämistavalla on objektiivinen peruste, kuten asetuksen N:o 343/2003 johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todetaan.

63 Lisäksi tällainen asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toisen kohdan tulkinta, jonka mukaan turvapaikkahakemuksen käsittelystä on vastuussa jäsenvaltio, jossa alaikäinen oleskelee siellä kyseisen hakemuksen tehtyään, ei merkitse – toisin kuin Alankomaiden hallitus on todennut kirjallisissa huomautuksissaan – sitä, että ilman huoltajaa tuleva alaikäinen, jonka turvapaikkahakemus on asiasisällön osalta hylätty ensimmäisessä jäsenvaltiossa, voisi sitten pakottaa toisen jäsenvaltion käsittelemään turvapaikkahakemuksen.

64 Direktiivin 2005/85 25 artiklasta nimittäin ilmenee, että niiden tapausten lisäksi, joissa hakemusta ei tutkita asetuksen N:o 343/2003 mukaisesti, jäsenvaltiot eivät ole velvollisia tutkimaan, onko hakija pakolainen, kun hakemukselta katsotaan puuttuvan tutkittavaksi ottamisen edellytykset muun muassa siksi, että hakija on tehnyt samanlaisen hakemuksen saatuaan itselleen vastaisen lainvoimaisen päätöksen.

65 On vielä lisättävä, että koska turvapaikkahakemuksen saa käsitellä vain yksi ainoa jäsenvaltio, jäsenvaltio, joka pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa on asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toisen kohdan mukaan vastuussa hakemuksen käsittelystä, ilmoittaa siitä jäsenvaltiolle, jossa ensimmäinen turvapaikkahakemus on tehty.

66 Esitettyyn kysymykseen on vastattava kaiken edellä esitetyn perusteella, että asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan toista kohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa, joissa ilman huoltajaa tuleva alaikäinen, jolla ei ole laillisesti oleskelevia perheenjäseniä minkään jäsenvaltion alueella, on hakenut turvapaikkaa useammasta kuin yhdestä jäsenvaltiosta, mainitun säännöksen mukaan ”vastuussa olevana jäsenvaltiona” on jäsenvaltio, jossa alaikäinen oleskelee siellä turvapaikkahakemuksen tehtyään.

Oikeudenkäyntikulut

67 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, 18.2.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 343/2003 6 artiklan toista kohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa, joissa ilman huoltajaa tuleva alaikäinen, jolla ei ole laillisesti oleskelevia perheenjäseniä minkään jäsenvaltion alueella, on hakenut turvapaikkaa useammasta kuin yhdestä jäsenvaltiosta, mainitun säännöksen mukaan ”vastuussa olevana jäsenvaltiona” on jäsenvaltio, jossa alaikäinen oleskelee siellä turvapaikkahakemuksen tehtyään.

Allekirjoitukset